

sig om denne Frihed, var ganske vist denne Lov ikke nu udkommen, og det vilde være uvidt, om den nogenstunde vilde være fremkommen, eller naaar. Hvor lidet der har været et almindeligt Dnsse om denne Frihed, fremgaaer af den overmaade ringe Brug, der hidtil er bleven gjort deraf i Menighederne, hvor man nemlig har ladet Menighederne i Ro, har ladet Menighederne være overladte til sig selv. Imidlertid var her dog Tale om en Realitet, om et Frihedsgode, hvorom det kunde tænkes at der var et Dnsse opstaaet i Menighederne. Men man betænke dog, at her er Tale om en Form, om et Organ, om et Middel til at tilvejebringe Love. Hvorledes — jeg vil bede de ærede Medlemmer at betænke dette — hvorledes kan man vel tænke sig, at der hos Menighederne omkring i Landet skulde opstaae en Trang til et saadant Organ, som hører hen i den høiere Sphære af Lovgivningsvirksomheden? Dersom det var et Organ, der greb ind i Menighedernes Forfatning, saaledes som Menighedsraadene, ja, da vilde jeg endnu kunne finde det naturligt, om der opstod et Dnsse, og ganske vist mener jeg, at Stemningen i denne Henseende, hvor Talen er om Menighedsraads Drettelse, maa tages i fortrinlig Betragtning. Men dette gjælder jo slet ikke her, hvor Talen er om et Organ, der skal have at forhandle med Regjeringen og Rigsdagen. Kan man tænke sig, at Menighederne omkring i Landet skulde drage firkretslige Undersøgelser ind under deres Synskreds, anstille Betragtninger over Forholdet imellem Stat og Kirke, mellem Geistlighed og Menigheder, og da opkaste sig det Spørgsmaal, hvorledes vel et Organ skulde være sammensat for at svare til dette gjensidige Forhold? Naar altsaa den ærede Forslagsstiller opstiller det som Indvending (Betænkningen Sp. 338), at „Samsundsaaenden ikke har vaakt og samlet Folketjens Medlemmer, ikke forenet dem i et fælles Dnsse om Folketjens Organisation“, og herfra vil have hentet en Grund til at forkaste dette Forslag, da er der hert en saadan Abstraction fra de virkelige Forhold, at Tanken grændser til det Eventyrlige. — Ikke meget anderledes forholdt det sig med de Geistlige. Den ærede Forslagsstiller har selv udtalt, og, som jeg troer,

meget sandt og smukt, at de enkelte Geistlige omkring i Landet leve stille og roligt og passe deres Syssel, og hert gjøre de upaatvirelsigt meget vel. Uden speciel Anledning ville de enkelte Geistlige omkring i Landet heller næppe tænke paa at fremkomme med noget Dnsse om et saadant Lovgivningsorgan. Men, vil den ærede Forslagsstiller sige, en saadan Anledning har netop været givet Geistligheden ved Dpfordringen til at træde sammen med Landemoderne. Han siger herom (Betænkningen Sp. 333): „Man siger, det er kun Geistlighedens Stemme, vi have hørt igjennem Landemoderne“. Men jeg for mit Vedkommende siger ingenslunde dette, ja, jeg benægter det. Jeg benægter Forslagsstillerens Ret til paa nogen Maade at lade det fra Landemoderne fremkomne Dnsse gjælde som et af Geistligheden udtalt Dnsse. Det er vel blevet sagt, at dog flere hundrede Geistlige have været samlede ved Landemoderne; men jeg vil spørge: hvor mange af dem, som have været samlede der, have udtalt sig, og blandt dem, der have udtalt sig, hvormange der ere fremkomne med et bestemt Ja eller Nei, og hvormange der ere blevne staaende ved løse Udtalelser om et eller andet enkelt Punkt? Dersom altsaa den ærede Forslagsstiller vil slutte, at alle de, der have talt, have samtykket, og at de, der have yttret sig ganske leilighedsvis om et eller andet enkelt Punkt, skulle betragtes som Repræsentanter for hele Geistligheden, da vilde det være en høist dristig ubegrundet Slutning. Men den ærede Forslagsstiller gaaer endnu meget videre i sin Slutning. Han slutter ikke alene, at det Dnsse, der er fremkommet fra Landemoderne, skal være at betragte som udgaaet fra hele Geistligheden; men han slutter videre, at dette Geistligheds-Dnsse skal være at betragte som Folketjens Dnsse, det skal ogsaa være udtalt paa Lægstændens Begne. Han siger (Betænkningen Sp. 333, nederst): „Jeg vover derfor indtil videre at paastaae, at, saalænge der ikke fra Lægstændens Side foreligger en bestemt Udtalelse, der gaaer i modsat Retning af Geistlighedens, har man ikke Ret til at sige, at Geistlighedens Stemme kun er Stændens Stemme, ikke Ret til at benægte, at Lægstænden har acquiesceret der“. Jeg troer dog vir-